

елемента «матеріальні затрати» вартість зворотних відходів, а також запасів, які реалізовано без додаткової обробки на відповідному підприємстві.

Згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» до складу елемента «витрати на оплату праці» включаються заробітна плата за окладами й тарифами, премії та заохочення, матеріальна допомога, компенсаційні виплати, оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу, інші витрати на оплату праці, а до складу елемента «відрахування на соціальні заходи» – відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства, відрахування на інші соціальні заходи. При цьому, на нашу думку, у зазначеному стандарті доцільно вказати, що витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи мають бути відображені в межах операційної діяльності підприємства. Це ж стосується елемента «амортизація», що відображає суму нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів. Що стосується елемента «інші операційні витрати», то управління та контроль за такими витратами ускладнюється значним переліком статей, що входять до їх складу. На практиці необхідно чітко дотримуватися норм галузевих методичних рекомендацій з формування собівартості відповідних видів продукції, робіт, послуг щодо структури зазначеного елемента, оскільки НП(С)БО 16 «Витрати» такої інформації не роєриває.

Таким чином, витрати повинні перебувати під постійним контролем управлінського персоналу, а правильне їх групування, в тому числі за економічними елементами, сформує належне інформаційне забезпечення для управління витратами підприємства.

Література

1. Задорожний З., Грицишин А. Логістичні витрати та їх класифікація // Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. № 2. С. 109–117.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

УДК: 657

Панасюк В. М.,
д.е.н., професор
професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

DEFI ЯК ФОРМА ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ: АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

На початку 2020 року, коли ринок криптовалют перебував під перманентним тиском невизначеності щодо подальшої долі його регулювання,

американський журнал Forbes почав дослідження нового сектору «децентралізованих фінансів», який отримав назву DeFi та який надав нової динаміки розвитку криптовалютної індустрії після тимчасового занепаду в період 2018 – початку 2020 р.р. [1].

Децентралізовані фінанси (DeFi) – відносяться до екосистеми фінансових додатків (проектів), розроблених на різних блокчейнах. Найбільш популярні проекти, побудовані на мережі Ethereum, Tron, Kava, однак також зустрічаються DeFi системи на блокчейні Bitcoin, які виконані на основі RSK (Rootstock – смарт-контракти в мережі bitcoin). Метою розвитку DeFi є перенесення існуючої фінансової системи на блокчейн, що зробить її доступною і відкритою для всього світу [2].

Фактично DeFi – це фінансові інструменти у вигляді сервісів і додатків, створених на блокчейні. Головне завдання децентралізованих фінансів – стати альтернативою банківському сектору і замінити традиційні технології нинішньої фінансової системи протоколами з відкритим вихідним кодом. Тобто відкрити доступ для великої кількості людей до децентралізованого кредитування і нових інвестиційних платформ. І хоча DeFi розглядається як частина спекулятивного сектору, що дозволяє отримувати пасивний дохід від криптовалютних активів, а також економити на комісійних зборах за перекази, кредити і депозити, проте основна ідея даного напрямку – це забезпечення ліквідності, якої так бракує високоволатильним криптовалютичним активам.

До переваг DeFi-проектів, наприклад в системі кредитування, можна віднести Peer-to-peer алгоритм, коли людина з будь-якої точки світу може взяти кредит або покласти на депозит наявні активи. Ефективність цих дій вимірюється через усунення посередників, роботу яких (чи то банкір, чи страховик) в системі децентралізованих фінансів виконує код, він же закон, який встановлює правила і розв'язує можливі суперечки. Гарантом цих операцій виступає децентралізований протокол – блокчейн, на базі якого будується той чи інший проект, а всі стосунки регулюються за допомогою смарт-контрактів.

Цінність платформ в просторі DeFi, на базі яких розвиваються децентралізовані токени, визначається оцінкою фактору (FDV), який вказує або на важливість технології або на продукт чи послугу, яка реалізується в процесі розвитку проекту, а також його ринковою капіталізацією.

У цьому контексті провідними є протоколи, пов'язані з інфраструктурою, які забезпечують поставку даних в екосистемі DeFi. За ними переважають сервіси, пов'язані з грошовим ринком, такі, як децентралізовані біржі і платформи для кредитування. Примітно, що децентралізовані біржі (DEX) набули масштабного поширення завдяки винаходу моделі пулів ліквідності, а не завдяки DEX на ордербуках. Децентралізовані мережі отримують переваги і можуть перемогти в третій ері Інтернету з тієї ж причини, за якою перемогли в першій: завоювавши довіру підприємців і розробників.

Найбільш відомими кредитно-депозитними платформами в сфері децентралізованих фінансів вважаються InstaDApp, BlockFi, Compound.

Останній дозволяє не тільки брати кредити, а й вкладати криптовалюти під 6% річних, на основі чого почали розвиватись такі сервіси як стейкінг та фармінг, що дозволяють отримувати додаткову фінансову вигоду користувачам даних децентралізованих систем. А клієнти BlockFi можуть брати в кредит цифрові активи за звичними кредитними схемами: кредитні чеки або посередники [3].

В основі стейкінгу лежать механізми, які виключають ряд ризиків ринку DeFi. Зокрема, за умовами участі в даних контрактах, на виплати не впливає поточна економічна ситуація та інші зовнішні чинники через особливості PoS-майнінгу, атака з метою злону не має сенсу, а власник може вільно розпоряджатися активами без втрат накопиченого доходу, часті виплати винагород мінімізують операційні ризики. Стейкінг, як правило, базується на стабільних криптовалютах (стейблкоїнах), що в даному випадку надає йому додаткові переваги.

Отже, стейкінг можна оцінити як цифровий аналог традиційного кредитування. Хоча в обох випадках власник передає свої кошти для використання з певною метою без втрати права власності і отримує за це винагороду, але ці два поняття суттєво відрізняються. Перш за все, при стейкінгу криптовалюта не залишає гаманця власника, тому ризик неповернення повністю відсутній, також немає перерозподілу і заміни капіталу борговими зобов'язаннями. Інвестор не тільки зберігає повний контроль над своїми коштами, але і в будь-який час може отримати повну інформацію про стан смарт-контракту.

Таким чином, розвиток DeFi-ринку вказує на те, що даний напрямок спрямований, перш за все, на збереження принципу децентралізації, яка є визначальною для криптовалют. Запровадження стейкінгу в DeFi-проектах дозволяє стати валідатором будь-якому учаснику мережі, і для цього не потрібне дороге обладнання, а відносно невисокий бар'єр входу дає гарантію децентралізації і запобігає компрометації блокчейн-мережі. Окрім того, вводиться алгоритм шардінгу, при якому транзакції в блокчейні перевірятимуть не кожним вузлом послідовно, а шляхом розбиття на фракції. При цьому кожна з цих фракцій буде доручатися для обробки певному валідатору. Тому шардінг є додатковою гарантією для подальшого запровадження ринку децентралізованих фінансів.

DeFi покликаний здійснити революцію в інфраструктурі, яка лежить в основі фінансових послуг та багатьох інших галузей, у тому числі професії аудитора та бухгалтера.

Облікова технологія блокчейн – це система, яка заснована на розподілених книгах обліку, тобто на базі даних активів або трансакцій, якими можна ділитися у численних вузлах мережі, надаючи при цьому кожному учаснику власну копію (зміни відображаються в усіх копіях майже одночасно). Як наслідок, блокчейн створює таку облікову книгу інформації, в якій майже неможливо сфальсифікувати або знищити записи.

Таким чином, він має намір покласти кінець традиційним методам укладення договорів, сплати рахунків, документування у реєстрах та системах

обліку фінансових інструментів. Як зазначається в інтерв'ю заступника міністра цифрової трансформації з питань розвитку ІТ в Україні, а також представника експертної групи з розвитку віртуальних активів Міністерства цифрової трансформації, закон щодо регулювання віртуальних активів проходить етап другого читання в парламенті; окремим законом визначатимуть і правовий статус блокчейн-мереж.

Податки планують стягувати тільки з прибутку від операцій з криптовалютою та DeFi. Згідно із вищезазначеними нормативними документами, криптовалюту та DeFi можна буде передавати у спадок і вносити в статутний капітал юридичних осіб. Сьогодні класифікація криптовалюти описується як «незабезпечений актив», а DeFi – як «фінансовий цифровий актив» [4;5].

З позицій обліку і оподаткування, цифрові активи і зобов'язання, на нашу думку, слід класифікувати на такі групи:

- 1) незабезпечені цифрові активи (BTC, ETH, LTC, XRP, TRX та інші);
- 2) забезпечені цифрові активи (стейблкоїни);
- 3) незабезпечені цифрові зобов'язання (шардінг);
- 4) забезпечені цифрові зобов'язання (стейкінг).

Зважаючи на той факт, що ціна на криптовалюту постійно змінюється, тобто є волатильною, вважаємо доцільним первісно визнавати її за справедливою вартістю, а в подальшому – за переоціненою. Що стосується DeFi, на нашу думку, оцінку необхідно здійснювати лише за справедливою вартістю як при першому визнанні, так і в подальшому.

Виходячи з вищезазначеного, слід констатувати, що у 2020 році через світову фінансову невизначеність та спад на провідних ринках проекти в сфері децентралізованих фінансів отримали величезний імпульс для розвитку. Фактично вони стали для багатьох інвесторів альтернативою доступу до звичних інструментів страхування, управління, прогнозування, деривативів, але в децентралізованій інфраструктурі, яка контрольована не посередниками, а смарт-контрактами. І даний принцип інвестування набуватиме популярності через переваги децентралізації, яка незважаючи на автоматизацію процесів, формує ринки DeFi, що підкоряються тим же законам, що й традиційні.

Література

1) Савченко М. В., Короленко В. О., Порошина О. В. Сучасний стан криптовалюти на глобальній економічній арені та її перспективи розвитку в Україні та світі / Економіка та організація управління. – 2020. – Вип. №4 (36) – С. 48-68 URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/download/7762/7760/> (дата звернення 10.05.2021).

2) Что такое DeFi как на этом заработать? URL: <https://blog.trusteeglobal.com/ru/chto-takoe-de-fi-i-kak-na-etom-zarabotat/> (дата звернення 13.05.2021).

3) Sandner Filip, Decentralized Finance Will Change Your Understanding Of Financial Systems. URL:

<https://www.forbes.com/sites/philippsandner/2021/02/22/decentralized-finance-will-change-your-understanding-of-financial-systems/?sh=13e7403f5b52> (дата звернення 14.05.2021).

4) Закон України №738-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», від 19.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення 18.05.2021).

5) Проект Закону № 3637 «Про віртуальні активи» від 11.06.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69110 (дата звернення 18.05.2021).

УДК 658.589:657.62

Панков Д.А.,
д.э.н., профессор,
заведующий кафедрой бухгалтерского учета, анализа и аудита в отраслях
народного хозяйства,
УО «Белорусский государственный экономический университет»,
Республика Беларусь,
Матюш И. В.,
к.э.н, старший преподаватель кафедры учета, финансов, логистики и
менеджмента,
УО «Полоцкий государственный университет», Республика Беларусь

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ БУХГАЛТЕРСКОГО АНАЛИЗА ЭФФЕКТИВНОСТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

При проведении обширной модернизации предприятия оценка эффективности деятельности субъекта хозяйствования напрямую зависит от эффекта, полученного в результате реализации инвестиционного проекта. Поэтому эффективность модернизации предприятия выступает индикатором оценки эффективности работы организации в целом и характеризуется системой экономических показателей, отражающих соотношение связанных с инвестированием затрат и результатов.

Учетно-аналитический информационный базис, на основании которого оценивается эффективность модернизации предприятия, имеет ряд недостатков. Во-первых, традиционная система бухгалтерского учета формирует информацию о задействованных в процессе модернизации объектах учета (активах, обязательствах, капитале, доходах и расходах) в комплексе с другими хозяйственными процессами, что не позволяет оценить: какие источники финансирования участвовали при реализации проекта по модернизации предприятия; какая прибыль получена в результате реализации проекта по модернизации; какие денежные потоки сопутствовали